

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Crisis Theologica

Cárdenas, Juan de

Sevilla, 1687

Cap. VII. De reo interrogato à Iudice.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75689](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75689)

omnia enim pollent bonitate transcendentali. Secundo dici potest bona, quatenus bona est ad virtutem mortificationis exercendam. Ad quod non requiritur restrictio mentalis, sed sola significatio eius vocis bona, quæ universalis est, & extenditur ad quodlibet genus bonitatis.

75. Ad nonam, de eo, qui interrogatur circa transitum hominis, quem sicarii quærent occisuri; respondeo iuxta dicta cap. 4. illum respondere posse, eo modo quo S. Franciscus respondit, cum de transitu latronum interrogatus est. Item posse respondere per circumlocutionem positam cap. 4. in 6. modo, scilicet, *Gauderem scire, ut tibi satisfacerem.* In quo nihil affirmat, vel negat.

76. Ad decimam, de ijs, quæ communiter solent dicere homines, scilicet *Osculor manus tuas, &c.* quæ si in rigore sumantur, videntur esse mendacia: quæ tamen re vera non sunt talia; quia omnes intelligunt, ea dici per metaphoram, vel hyperbolem: & eorum intelligentia recepta est apud omnes.

CAPVT VII.

De Reo interrogato à Iudice.

SVMMARIVM.

Quid respondere debeat interrogatus à Iudice, interrogante circa solutionem Gabellæ evidentè iniustæ? num. 77.

An reus criminis capitalis, interrogatus à Iudice de delicto semiplene probato, teneatur manifestare illud? num. 78.

Et Authores partis affirmativa. Ibidem.

Fundamentum eius opinionis, ex eo

quod iudici legitime interroganti reus tenetur obedire. num. 79. & 80.

Opposita sententia, & eius Authores. num. 81.

Fundamentum eius sententia, ex eo quod leges humana non obligant eam periculo vitæ. num. 82.

Esse aliquas leges, quæ non obligant ad culpam, sed ad penam. Et quomodo hinc satisfiat fundamento partis oppositæ. num. 83.

Quomodo sint correlativa ius precipiendi, & debitum parendi. v. 84.

Facilis responsio ad obiectionem Conventi. num. 85.

Quid respondere debeat reus iuridice interrogatus de delicto capitali? num. 86.

Et quid quando Iudex non interrogat iuridice? num. 87.

77. **A**D vndecimam de eo, qui ne solvat gabellam evidentè iniustam, interrogatur à iudice ut sub iuramento dicat, quantum mercis apud se retineat, negatque partem mercis, respondeo multis modis posse excusari à periurio; supposito quod in ijs circumstantijs non interrogatur legitime. Primo, si respondeat V.g. *Viginti amphoras olei, non mentitur, quia dum dicit viginti amphoras, olei non negat reliquas, & verum est, quod habet illas viginti.* Secundo, potest negare se habere plures quam viginti. In quo verum dicet ad mentem iudicis interrogantis, nam iudex solum interrogat de illis, ex quibus debet gabellam solvere. Et cum non debeat solvere eam gabellam iniustam, verum est ad mentem interrogantis, quod non habeat eas, ex quibus debeat solvere gabellam. Vide quæ dixi cap. 4. in 4. modo amphibologiz.

78. Ad duodecimam dubitationem respondeo, ibi admisceri aliam

aliam quaestionem valde contro-
versam inter Doctores, an scilicet
reus criminis capitalis, contra
quem est semiplena probatio, in-
terrogatus à Iudice teneatur declara-
re delictum? Et non pauci sunt Do-
ctores, qui stant pro affirmativa sen-
tentia. Ij sunt ex Theologis S. Tho-
mas, Enricus, Gabriel, Aragon,

S. Thom.
Enricus.
Aragon
Corduba
D. Anton
Paludan.
Tabiena,
Navarrus
Valencia,
Toletus
Grassis,
Salon.
Pet. Lt
Sayrus,
Bañez,
Philare
Perez.
Simancas
Gomez,
Archidia
Panormi-
Diaz.
Covarru-
Gutier.
Peña.
Everard.
Th. San.

Corduba, D. Antonius, Paludanus,
Tabiena, Armilla; Navarrus, Va-
lencia, Toletus, Grassis, Salon, Pe-
trus de Ledesma, Sayrus, Bañez,
Philiarcus. Item ex iurisperitis Di-
dacus Perez, Simancas, Antonius
Gomez, Archidiaconus, Panormi-
tanus, Bernardus Diaz, Covarru-
bias, Gutierrez, Lucas de Peña, &
Everardus, quos refert, & sequitur
P. Thoamas Sanchez lib 6. Consi-
lior. cap. 3. dub. 29.

79. Authores huius primæ sen-
tentia nituntur eo fundamento. Nā
quoties iudex interrogat iuridice,
reus tenetur declarare veritatem;
quia inter partes iustitiæ potissima
est obedientia, qua tenetur quis pa-
rere maioribus, dum iusta præci-
piunt: sed quando est semiplena pro-
batio contra reum, iudex interrogat
iuridice, & præcipit, quod iustum
est: ergo reus tenetur obedire, &
veritatem declarare.

80. Confirmatur. Nam impli-
cat contradictionem, quod iudex ha-
beat ius præcipiendi, & reus non ha-
beat debitum parendi: nam hæc duo
sunt essentialiter correlativa. Ergo si
iudex præcipit, quod iustum est,
reus tenetur obedire.

81. Sed oppositam sententiam,
quæ affirmat, non teneri reum fate-
ri suū delictum, si propter illud ple-
tendus sit pœna capitali, vel trirre-
mium, aut alia simili, veram censeo.
Pro qua sententia stant Navarra, Pa-
normitanus, Sylvester, Angelus,
Armilla, Emmanuel Rodriguez,

Navarra.
Panormi-
Sylvest.
Angelus

Salcedo, Vega, Lessius, Sa, Balde-
llus, Salas, Enriquez, Villalobos,
Filiucius, Fagundez, Alcozer Regi-
naldus, Portel, Peirinus, Diana, &
Ioannes Sancius, quos refert, & se-
quitur Lugo Cardinalis tom. 2. de
iust. disp. 40. sect. 1. num. 14.

Armilla.
Rodrig.
Salcedo.
Vega.
Lessius.
Sa.
Baldella.
Salas.
Enriquez
Villalob.
Filiucius.
Fagundez
Alcozer.
Reginal-
Portel.
Peirina.
Diana
Sancius
Lugo.

82. Fundamentum huius sen-
tentia est inconcusum Leges, &
præcepta humana non obligant cum
periculo vitæ, aut alterius damni sup-
paris; vt ex materia de legibus est
compertū inter authores: ergo præ-
ceptum iudicis non obligat reum
cum periculo capitis, aut alio prope
simili. Legat, qui volverit Cardina-
lem Lugo citatum, qui cætera argu-
menta efficacissime prosequitur.

83. Ad Fundamentum partis
oppositæ respondet optime, esse ali-
quas leges, & præcepta, quæ non
obligant ad culpam, sed ad pœnam;
vt notissimum est inter authores. Et
ex hac doctrina optime intelligitur,
quomodo iudex interroget iuridice,
& adhuc reus non tenetur sub culpa
fateri delictum suum Nam iudex in-
terrogat iuridice obligando dumtaxat
ad pœnam, & ideo reus non ma-
net obligatus sub culpa.

84. Ad confirmationem dicen-
dum est, esse essentialiter correlativa
iudicem habere ius præcipiendi sub
culpa, & reū habere debitū aparendi
sub eadem. Non tamen sunt corre-
lativa, quod iudex habeat ius præci-
piendi sub pœna, & quod reus habeat
debitum obtemperandi sub culpa.

85. Hinc colligitur facilis solu-
tio ad illam obiectionē, quam mag-
ni facit Gonetus tom. 3. in diserta-
tion. de opinionum probabilitate
num. 95. his verbis: [Si vera esset
Tamburini sententia, numquam li-
ceret iudici, reos ad confessionem
criminis capitalis, quantumvis semi-
plenè probati, torturis adigere; quia
iniquum est, quem quam ad id co-
gere,

gere, quod præstare non tenetur.] Respondeo enim negando sequentem. Ad probationem distinguo propositionem assumptam: iniustum est quemquam ad id cogere, quod præstare non tenetur [sub culpa neque sub pœna,] omitto; quod præstare non tenetur [solum sub culpa,] nego. Et quidem eadem argumenti formam argui possit contra aliquas leges civiles; quæ non obligant sub culpa, sed solum sub pœna: ad quas observandas potest obstringere iudex, quamvis non obligent sub culpa.

86. Qua quæstione sic decissa, restat inquirere modum, quo reus sine periurio possit cælare veritatem. Afferoque cælari posse eisdem modis, quibus ad tertiam dubitationem dixi de adultera, à qua maritus exigit iuramentum. Excepto primo modo, quia solum potest deservire, quando iudex reum interrogat de adulterio, non vero quando de cæteris criminibus.

87. Ad tredecimam dubitationem de reo negante delictum, quia iudex non interrogat iuridice; respondeo, iisdem modis amphibologiz eum uti posse, quibus diximus ad præcedentem dubitationem.

CAPVT VIII.

An in damnatione propositionis vigesima octavae damnetur aliquid aliud præter restrictionem mentalem?

NON EGRET SVMMARIO.

88. **E**X dictis in superioribus constat, in damnatione propositionis 26. & 27. non contineri aliud, nisi restrictionem mentalem; sicut etiam doctrinam, quæ asserat, esse posse causam aliquam honestam

restrictionem mentalem: neque in eodem decreto damnari alios amphibologiz modos, qui sine mendacio possunt usurpari.

89. Circa propositionem tamen 28. dubitatur, an præter restrictionem mentalem damnetur aliquid aliud? Et rationem dubitandi præbent ea verba, quia non tenetur *declarare iudici crimen occultum*. In quibus verbis damnari videtur propositio asserens; neminem teneri ad fatendum crimen suum occultum iudici interroganti. Et ideo Filguera in expositione huius propositionis 28. asseruit, eam doctrinam de crimine occulto non fatendo coram iudice, damnari in eo decreto. Sed multo melius Lumbier tom. 3. Summa, nu. 1857. & seqq. affirmat, ibi solum damnari restrictionem mentalem neque sub damnatione contineri doctrinam de neganda veritate coram iudice interrogante. Etenim nullus author, quem sciamus, dixit, iudici legitime interroganti posse reum negare veritatem, nisi quando imminet reo pœna capitalis, aut alia prope similis.

90. De isto autem casu an volens ascendere ad Magistratū, teneatur aut non teneatur ad manifestandum suum crimen occultum, Principi aut gubernatori interroganti; nihil decidit hæc damnatio: sed solum statuit, illum interrogatū non posse uti restrictione mentali. Circa aliam vero quæstionem, an in eo casu Princeps, vel gubernator interroget iuridice, aut non, circa crimina occulta; nihil statuit hæc damnatio. Scimus quidem, quod si Princeps interroget iuridice, interrogatus teneretur declarare; quod si ille non habeat ius interrogandi de crimine occulto, interrogatus non teneretur declarare. Hæc autem damnatio abstrahit ab ea quæstione, dummodo firmiter teneatur